

Halász Tamás

Mindennapi ragadozásaink

VALAMI TÖRTÉN(E)T; SZÁJBANFORGÓ

Az idén húszéves Közép-Európa Táncszínház (KET) a tíz éve nyílt Trafó – Kortárs Művészetek Házában tartott kettős bemutatóval és egy mutatós emlékkötettel ünnepel. A jubileumi dupla premier hat táncosa közül a legidősebb sem volt még óvodáskorú a társulat alapítása idején. A két produkció szerzője, Pataky Klári és Virág Melinda ugyancsak gyerekek voltak még 1989-ben.

A jubiláló s két évtized óta Szögi Csaba irányította KET a kivételes munkásságot kifejtő Horváth Csaba művészeti vezető távozása után a radikális megújulás irányába nyitott, miközben működésén is változtatott. A műhely kísérletező kedvű, fiatal alkotóknak nyújtott lehetőséget, társulatába pedig a legeslegfiatalabb táncosgeneráció számos tagját emelte be.

„A Közép-Európa Táncszínház immár húszéves történetének egyik lényeges eleme, úgy tűnik, épp a változékonyság, a kockázatvállaló merészség. A kevésbé ismert, esetleg egészen kezdő koreográfusokban való bizodalom meg a nevéssé lett alkotók nemegyszer meglepő stílusváltásainak hű pártolása őrizte meg ezt a műhelyt vagy inkább *műhelységet*” – írja Péter Márta a jubileumi kiadvány előszavában. Az elmúlt három évben fiatal koreográfusok sora készített eredeti táncműveket a formálódó, radikálisan megfiatalodott társulat számára. Az évfordulós est fellépői, alkotói között a 2006-ig tartó korszak egyetlen reprezentánsával sem találkozhatunk immár: ők a nézőtérrel foglalnak helyet.

Pataky Klári *Valami történ(e)t* című, izgalmasan időtlen hangulatú alkotása az első a két, nem éppen szokványos terjedelmű, bő félórás mű közül. Fekete-fehérbe öltözött hat szereplője életből vétetett motívumokból, villanó, markáns képekből formázott társasjáték része. Öltözékük, a játék szerkezete puritán, szikár, lecsupaszított hangulatú, tartásuk büszke, méltóságos – eleinte. A játék mozgás- és lélektani anyaga elemelt: valós, kisközösségi, személyközi viszonyok jellegzetes hangulatú, stilizált ábrázolata. Félúton járunk absztrakt és „hús-vér” között.

A birtokló, csábító-taszító ember hatszoros képben, hat testben mutatkozik meg a *Valami történ(e)t* színpadán, attraktív fény-porondon. Nincs cselekményes ív, történet, csak egymás mellé, közé, alá-főlé rendelt helyzetek szövedéke, nyugtalanító sustorgás, feszélyező-sokkoló kiáltások, sikolyok. A szakadozó, felfeslő ego mozdulati kivetülései, kisülései. Láthatatlan szikrákkal, gyű- és enyészpontokkal. Pataky Klári különféle

Major László, Katonka Zoltán
és Hargitai Mariann

helyzeteket, rétegeket, tónusokat montíroz egymásra, kényes

egyensúlyban tart vagy megbillent jelzésszerű helyzeteket. Olykor ragadozóként mozgó táncosai zsákmány után járnak, vagy tehetetlenül, tenni nem akarón vetik oda magukat zsákmányul a másik elé. Csend és nesz, zene, dinamikus mozgás és súlyos mozdulatlanság szabdalja, mintázza e munka anyagát, felületét. Elmaró, elragadó kezek mozdulatait látjuk, lassú sompolygást, taktikus bekerítést figyelhetünk meg. A tér üres, a játékosok, bevontak és kihagyottak, mozgatók és mozzgatottak fekete-fehér figurái olykor egymásnak

szolgálnak szinte mozgó díszletül. A figyelem keresztüzébe állított eseményfoslány, történetzilánk és hősei mögött ott a várakozó, a feltételezett, készülődő folytatás. A cselekmény olykor vissza-visszaugorni látszik, a beálló változásnak, a történések mibenlétének mintha újabb olvasatait kapnánk. Ösztönlények kockázatos játszmái zajlanak előttünk: egy-egy mozdulatsorról a szavannán elejtett zsákmányával árnyas fa alá vonuló oroszlán juthat eszünkbe. Pataky Klári alakjai, jellemei nem olyan fekete-fehérek, mint egyszerű jelmezeik: a táncjáték a felcserélhetőséget, a szerepátadás lehetőségét mutatja fel. Az élet színpadán zajló, villámsebes változásokat követő újra-castingok során bizony váratlan változás állhat be egy-egy figura státusában. Hogy ki a zsákmány, vagy ki viszi az élettelen tetet tűhegyes fogai közé véve, azt néha egészen banális körülmények döntenek el.

tett produkció virgonc, merész ötletek füzére. A cementport ruhájából szitaló, kísérteties, szürkére sápasztott nőalak, a fürgén pörgő, éles, apró fényben csillogó tányérok képe, a zörgés, csörömpölés, szuszogás hangjai egyszerre teszik bizarrul derűssé és sejtelmesen nyomasztóvá e munkát. Az asztallap magasán, a plexin és a tányérokban mászkáló-táncoló, önálló életre kelt kezek, a mélyen meggörnyedt, olykor tarkón tányért egyensúlyozó, fej nélkülinek látszó alakok látványa egyidejűleg borzongat és mosolyra készítenet.

Egy pohár víz jár körbe, kortyokban. A póklábú szék magasából ereszti alá vékony sugárban társnője szájába az egyik táncosnő. A víz kotyogó nesze felerősítve visszhangzik a színház tágas terében. A korty aztán újabb, majd újabb szájba vándorol, végül óvatosan, marékba gyűjtve csepeg vissza maradéka a kiindulópontba, az üvegphárba. Sajátos reciklációt, fanyar getet látunk. Az étkezőépítmény darabokra szedetik aztán: a két szék szép rajzolatú, szálkás drótszoborrá egyesül. Az asztallap a padlón, a táncosok egy-egy tányérban egyensúlyoznak, mintegy: a terítőken. Valóságos evés-ivás nincs, csak a kellékeit látjuk: a bűtort, a tányért, a poharat és a legfontosabb hozzávalót, az éheseket-szomjasakat. Az éhes szájakat, akik/amelyek olykor egymással laknak jól, ha nincs kéznél egyéb. S ha akad még, persze akkor is. Virág Melinda bizarr játéka eredeti, rendhagyó alkotót mutat, aki mindössze második munkájánál jár csak. Az *Altera Pars* című kettős és a *Szájbanforgó* nyomán csatlakozhatunk a színlapon idézett Goda Gáborhoz, aki új, egyéni stílust emleget a mű szerzőjét jellemezvén.

A *Szájbanforgó* egyes, nehézkesebbé váló pontjai ellenére ígéretes, újszerű munka, markáns jegyekkel.

Virág Melinda *Szájbanforgó* című munkája sajátos, szürreális hangulatú munka, erős és szokatlan képekkel, fel nem oldott rejtélyekkel. Eleje-vége nyitottnak tűnik (vagy nyitva hagyott), annak ellenére, hogy a kezdő- és a zárópont hangsúlyosan, világosan utal egymásra. Nem a szerkezet, inkább ez a megidézett, aszociációkra épülő, szabálytalanságában szabályos világ, a különös ötletek, kapcsolások sugallják e nyitottságot. A *Szájbanforgó* terét egy hatalmas, mégis könnyed építmény, egybeszerkesztett, de (mint később látjuk) elemeire szedhető bűtorszett uralja. A két, háttámla nélküli széken és a plexilapos asztal mögött ülő alakok liliputi mesefiguráknak tűnnek. Az óriásira nagyított asztal-szék lidérces, nyomasztó hangulatú díszletelemként ismerős lehet táncból, színházból is (így Alföldi Róbert *Az ügynök halála*-rendezéséből vagy a svájci Compagnie Alias trafóbéli, sok-sok évvel ezelőtti vendégjátékából). Virág Melinda építménye azonban légiességével, áttetszőségével igazi különlegesség. A sudár, póklábú építmény tövébe hamarosan különös népség gyülekezik. Az evés-ivás szertartásai, kellékeiből, azok groteszk kiforgásából szerkesz-

Hargitai Mariann és
Palcsó Nóra

Koncz Zsuzsa felvételei

VALAMI TÖRTÉN(E)T (Közép-Európa Táncszínház, Trafó)

Jelmez: Szeibert Katalin. **Fényterv:** Szirtes Attila.
Koreográfus: Pataky Klári.

SZÁJBANFORGÓ

Konzultáns, fotó: Téri Gáspár. **Zene:** Sörös Zsolt, Nagy Ágoston. **Fényterv:** Szirtes Attila. **Koreográfus:** Virág Melinda.

Mindkét előadást táncolja: Asztalos Dóra, Hargitai Mariann, Katonka Zoltán, Kiss Róbert, Major László, Palcsó Nóra.